

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

संस्कृत विशारद (बी.ए.) – बहिःस्थ

परीक्षा : डिसेंबर – २०२३

सत्र १ ले

विषय: अर्थशास्त्र आणि धर्मशास्त्र (22E414)

दिनांक : १८/१२/२०२३

गुण : १००

वेळ : स. १०.०० ते १.००

सूचना : सर्व प्रश्न अनिवार्य

- प्र.१. पद्यसमूहयोः माध्यमभाषया अनुवादं कुरुत। (२०)
१. समाप्तेऽर्थे ऋणी नाम स्वहस्तेन निवेशयेत् । मतं मेऽमुकपुत्रस्य यदत्रोपरि लेखितम्। साक्षिणश्च स्वहस्तेन पितृनामकपूर्वकम् । अत्राहममुकः साक्षी लिखेयुरिति तेसमाः॥
 २. माषानष्टौ तु महिषी सस्यघातस्य कारिणी। दण्डनीया तदर्धं तु गौस्तदर्धमजाविकम्॥ भक्षयित्वोपविष्टानां द्विगुणोवसतां दमः । सममेषां विवीतेऽपि खरोष्ट्रं महिषीसमम्॥
 ३. राज्ञो हि व्रतमुत्थानं यज्ञः कार्यानुशासनम्। दक्षिणा वृत्तिसाम्यं तु दीक्षा तस्याभिषेचनम्॥ प्रजासुखे सुखं राज्ञः प्रजानां च हिते हितम्। नात्मप्रियं हितं राज्ञः प्रजानां तु प्रियं हितम्॥
- प्र.२. त्रयाणां ससन्दर्भं स्पष्टीकरणं कुरुत। (१८)
१. चतस्र एव विद्या इति कौटिल्यः।
 २. मन्त्रपूर्वाः सर्वारम्भाः।
 ३. प्रथमे रात्रिभागे गूढपुरुषान्यश्येत्।
 ४. तदुत्थानमात्मना कुर्वीत।
 ५. अर्थमूलौ हि धर्मकामाविति।
- प्र.३. द्वयोः लघुव्याख्यानं कुरुत। (२०)
१. गूढपुरुषोत्पत्तिः
 २. त्रयी
 ३. वृद्धसंयोगः
- प्र.४. द्वयोः विवरणं कुरुत। (२०)
१. राजमण्डलसिद्धान्तः
 २. पञ्च महायज्ञाः
 ३. गृहस्थाश्रमस्य महत्त्वम्
- प्र.५. मनुस्मृतौ वर्णितःवानप्रस्थधर्मः – इति विषयामधिकृत्य निबन्धो लेख्यः (२२)
- अथवा
बौधायनधर्मसूत्रे वर्णितं संन्यासविधिं वर्णयत।